

Војислав Карановић

ПРОЛАЗ КРОЗ ПЕСМУ

Од самог почетка, од првих написаних песама, ја као да сам покушавао да откријем некакав пролаз кроз написано, кроз песму. Зашто сам то чинио, шта сам очекивао од тих покушаја, шта сам очекивао да нађем тамо, у дну тог пролаза, на тој другој страни — не знам.

Можда је у питању слутња, коју су осетили многи песници, да постоји јаз између ПЕСМЕ и ПОЕЗИЈЕ, да су то у суштини две ствари. Нераздвојне, али раздвојене.

Или осећање — оно је у појединим тренуцима било врло јако — да песма настаје у неком простору изван себе саме, чак изван језика. Да је она тек нека врста одблеска у језику.

Наравно, било је и других осећања. Она, све скупа, била су унутрашња светлост; та је светлост обасјавала пут, тако да се могло корачати сигурније. Ако бих пао и приљубио се уз земљу, пожелевши да сам мањи од честиче прашине, ова је светлост враћала вољу за поновним одвајањем од тла.

Испред је могао да буде густ честар, мени мало разумљиви односи и значења, сабласне контуре града, огледало, нека књига, лица, покрети. Све то чинило се различитим стазама, а свака је стаза нудила себи својствено обећање.

Сада ми то све ипак делује као једна стаза: разликовао се тек, у појединим тренуцима, ход, начин корачања, застанци, предаси.

Да ли су овде изабране песме представљале неки застанак или предах, или су напротив то били тренуци најубрзанијег хода — можда и није тако битно. Јер свака појединачна шетња прича је за себе. Баш као што је и сваки шетач, на неки начин, песма за себе.

РЕАКЦИЈА

Далеко си свете, далеко
Од мене. Још увек
Покушавам
Понеком несрећом, самопозлеђивањем,
Да ти се приближим. Али то,
Као и сваки други напор на силу чињен,
Не успева. Измичеш ми.
Или је боље рећи: измичем ја теби.
Као што маковима расутим по пољу
Измиче боја
Када сунце зажмури.
Тек, одвајамо се свете, једно
Од другог. Но, то није тако страшно,
То што као мртва пчела сада лежим
На тлу, међу витким травкама.
Боли једино помисао
Што сам твоју жаоку
Из страха
Тако несмотрено
У твоме оставио телу.
А ти је ниси ни осетио. Заправо.

АВЕТИЊСКИ ГРАД

Синиши

Ни ово путовање није помогло.
Напротив. Ходао сам градом
Раширених зеница
А свет се уливао у мене
(Као у стаклену посуду)
Винце него што се то могло поднети.

И прелио сам се
Прeko граница сопствених чула.
Осетио ншта значи: вишак покрета.
Ходао кроз над-време
И не-простор.

И дрвеће, и људи, и аутомобили:
Све је то изгледало чудно.
Све се кретало заједно са мном.
И све је пратило таласање
Мог даха. Имало
Специфичан сјај; као да је
Са свега сшао један вео.

У огледалу сам овде први пут
Заправо видео своје око:

Пливало је. мирно,
Као угинула риба,
По болној белини овог света.

Нисам веровао да се мишићи лица
Могу трзати као звери
Ухваћене у замку.

Да је стварност тако црвена.
Да је све тако несигурно.
Да и неонско светло може
Бити хранљиво.

Чудна укоченост.
Обамрлост.
Дрхтавица.
Не сасвим непријатно.

Као да ходам кроз бели муљ.

За тренутак сам осетио корење
Како пузи кроз лобању.
Био бели облак што се губи.

Свет је почео да трне. Чинило ми се
Да ме нема. Да сам исцурио
У неком тону, кроз неку боју.
(Тон се као игла зарио у свест.)

Месец је топао.
Тоне дубоко у муљ.

Ни ово путовање није помогло.
Напротив.

МУЗЕЈ ЖИВНИХ ФИГУРА

Не верујем у срећан исход. Није живот
Филм, па да се заврши слатким
И дугим пољупцем.

Не верујем ни у књиге. Поред илузије
Сопственог значаја, коју нам стварају.
Оне омогућују бег — често незаслужен.

Не верујем у омамљеност изазвану
Хашингом: тада ми се чини
Да сам на прагу неке значајне
Слутње, да нешто ново откривам.

Не верујем у опијеност какву
Донеси алкохол; човеку се тада

Учини да разуме другог човека,
И да може да га додирне.

У машине поготово не верујем. Илузија
Коју оне граде није чак ни
Заводљива, као ове претходне.

Ни у музику не верујем. Ствара
Осећај лебдења који нама не приличи.

Између стубова који измичу.

У најмање пет велова смо умотани.
Ми једни друге само разгледамо.

РИТАМ

Наиђе талас. Заплусну ме звуци,
Гласови деце са улице, мирис јела
Што се кува, сагорели бензин. Свест
Потпуно обујми ситнозрна белина
Облака. Чак и рубље окачено да се суши
На тераси преко пута, поприми тад
Обележје једног радосног вишка, обиља
Које се не да тако исцрпсти. И нема жеђи,
Чини се, која би то могла испити.
Свега има за све! И превише! Али талас
Стане да се повлачи, додир ветра по лицу
Почне да смета, бива као миловање
Против воље. Док не заболи као шамар.
И укус хране коју једем
Више ми ништа не значи. И умор.
Који се малопре чинио знаком милости.
Сада постаје сличан рониоцу који
Не жели да изрони. Чудна празнина.
Пустош, све до ивице где су покрети уочени.
Али тада наиђе други талас, и поћ се
Учини блиском и живом. Ослушни:
Чује се пуккетава крвоток грома.
Погледај горе: видећеш да је муња
Прамен косе онога који све то разуме,
И зна зашто тресе главом у гневу.
Коме и ти нешто значиш.
Опусти се, иако те тај ритам оставља без даха.
Јер света ће увек бити више, његово
Обиље далеко ће нас надзилазити.
А ми ћемо увек мислити да смо нешто
Пропустили, заборавили или превидели.
Имати болно осећање да нисмо испуњени
Довољно, да смо празни.

РАЗГЛЕДНИЦА

Јесте, живи смо.
Бетон око нас
Храпав је
И хладан. Цвет
Руже, као пламен мек.
Челична конструкција моста
Подсећа на укрштене
Мачеве. Светиљке
Ноћу обарају своје главе.
Аутомобили на улицама
Зује као бубе. Ваздух је
Лак, и прија,
Уз реку којом плове
Полако бродови. Ово дрвеће,
То су тополе. Лишће, мириси.
Ивице су оштре. Јасност
На коју смо поносни. Јесте,
Живи смо. Али,
Све спорије и спорије.
Док не постанемо приказ
На разгледници.

ЗИМА

Сиктава немам, таква си ти
Док поплазиш до
Ове планете.

Под мојом кожом
Од љубичастих жилица
Сплићеш лежај себи.

Тесно нам је у мени. Ипак
Кроз твоје снове
Пламти белина.

Неприметан, када Отац
Окрене главу, искрадам се
Из олујне постеле.

Играм се са тобом. Тада
Нам је тесно у теби.

ТРЕЗОР

Како ме сада замишљаш?

Да ли сам за тебе
Тек усковитлани песак

Што га ветар разноси
Подједнако на све стране?

Или је мој лик
Задржао какву-такву
Упорност својих обрису,

Па ме ти сада у машти
Видиш као вилењака
Заспалог у каменолому?

Мислим да разумеш
Шта покушавам да кажем.

Драго ми је што си сада
У заклону, на сигурном,
Далеко од свега оног
Што је овде, напољу.

СИН ЗЕМЉЕ

Тешки смо Земљи. Дуго ме је
Копкало то осећање. Рило
По мени, поткопавало
Ово мало мира
И сигурности. Кроз глас,
Кроз дах, кроз рику
Шумских звери — Земља
Се ослобађа нас.
Цвркулт птица, отварање
Пупољака, мириси
Пољског цвећа — тако
Нас Земља предаје,
Враћа небу. И као
Да при том жури.

Земља не зна, да без нас
Не постоји. Да би без
Нас била гола
И узалудна
Као билијарска кугла
Заувек слетела
Са меке чоје
Билијарског стола.

Душа: то је простор у коме
Земља једино постоји. Ту се
Она котрља и окреће,
Око себе и око других планета.

Последње осећање, оно које
Умирућег превеле из овог

У онај свет — ето ивице
Провалије дубље
Од најдубљег кањона.

Земља то зна, и зато
Оклева: не да нас све,
И одједном.

Ја сам овде. Цвет
Крвавих латица
Отворио се у мени.

ЗАГРЉАЈ

Обручи што грле бачву пуњу горког
Вина. То су били наши дани.

Трики укус црнице, упорно протицање река,
(Као протицање крви кроз вене и артерије)
Шум лишћа, и таласи који су
Борама покривали јасно лице мора.
Варка, коју смо сви волели.

Нема више препознавања,
Присног смеха облака.
И лет ласте,
Несташно превртање по ваздуху,
Ми ипак нисмо разумели.

Тело би сваки од нас
Радије био свукао:
Осећали смо га као тканину
Чије се нити брзо парају.

Сада, окружено зидовима
Које покрива слој густе маховине,
остало је само срце.

Крв се као кончић дима
Извија ка небу.

Нема више ни срца.

Душо, умиј своје
Разгореле образе снегом.

Чују се само још дамари,
Котрљање звезда низ небо.
Као у мрачној кутији; тишина
Која опија; загрљај
У коме нема никога.

АНЂЕО

Анђео, то је биће тако мало
Да може да спава
У зрну мака.

А како мак
Може да буде
Нечији лежај мек.

Може, јер анђео је тако тих
Да његов лет ти
Не осетиш.

Али како стварно
Може он да легне
У мало, обично зрно.

Ти га не видиш. Он је бео
Као облак који се круни
У прах.

Зар њему, кад легне
У зрнце црно,
Није тамо тесно.

Он нема тело. А крила
Му је саткао
Твој дах.